

กลุ่มและองค์การ

รองศาสตราจารย์บุญเดิม พันรอบ
มนุษย์มีการรวมกลุ่มสังคม
(Social Group) สำหรับการดำรง
ชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การทำงาน กลุ่ม
สังคมมีความสำคัญสำหรับการ
ศึกษาพฤติกรรมกรรม
องค์การ(Organizational behavior
OB) เป้าหมายสำคัญสำหรับการ
ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ
คือการศึกษารวมกลุ่มสังคม
ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อ
ทดสอบข้อสมมุติฐาน พฤติกรรม
องค์การศึกษาหลายสาขา ใช้ความรู้
ด้านพฤติกรรมและสังคมศาสตร์
และประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใน

**โลกที่เป็นจริง สาเหตุที่ต้องศึกษา
พฤติกรรมองค์การเพราะมนุษย์
ต้องดำเนินชีวิตในองค์การทำให้
ต้องเข้าใจว่าทำไมมนุษย์จึงต้อง
แสดงพฤติกรรมในองค์การเพื่อ
พัฒนาความสามารถในการผลิต
ความเข้าใจพฤติกรรมองค์การเพื่อ
สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน
ร่วมงานและคาดหวังพฤติกรรม
เพื่อนร่วมงานในองค์การได้**

พฤติกรรมในองค์การ เช่น พฤติกรรมการปฏิบัติงาน เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ พฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมการใช้ภาษา เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปตามกฎระเบียบขององค์การ โดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ ซึ่งเป็นลักษณะส่วนบุคคล เมื่อเข้ามาอยู่ในองค์การ ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ที่มีพฤติกรรมตามตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายหรือรายละเอียดของงาน (Job description) มนุษย์มีการรวมกลุ่มสังคมหลายประเภทดังต่อไปนี้

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) หมายถึงกลุ่มขนาดเล็กที่

สามารถนับจำนวนสมาชิกภายใน
กลุ่มได้ เป็นกลุ่มที่มนุษย์มีความ
ผูกพันมากที่สุดมากกว่ากลุ่ม
ประเภทอื่นกลุ่มปฐุมภูมิมีการติดต่อ
สื่อสารกันอย่างใกล้ชิดทางกายภาพ
(Face to face) มีบทบาทในชีวิต
มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เมื่อใด
ก็ตามที่มนุษย์มีความสุข มีความ
เศร้า ประสบปัญหาที่ร้ายแรงที่สุด
กลุ่มปฐุมภูมิจะมีบทบาทสำคัญใน
การช่วยเหลือคำจุนทำให้มนุษย์มี
กำลังใจ ถ้ามนุษย์ไม่สามารถสร้าง
ความผูกพันในกลุ่มปฐุมภูมิ หรือเมื่อ
ใดที่กลุ่มปฐุมภูมิมีบทบาทน้อยลงไป
จะทำให้มนุษย์หมดกำลังใจขาด
ภูมิคุ้มกันในการป้องกันชีวิต สังคม

**จะต้องสนับสนุนให้กลุ่มปฐุมภูมิมิ
บทบาทความสำคัญในสังคมด้วย
เหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลุ่มปฐุมภูมิมิ
มีบทบาทสำคัญในองค์การ
เนื่องจากมนุษย์มีกลุ่มปฐุมภูมิมิเป็น
แรงบันดาลใจและผลักดันทำให้เกิด
กำลังใจในการทำงานมากที่สุด กลุ่ม
ปฐุมภูมิมิมีบทบาทด้านการระดมทุน
ของสังคม (Capital of Society) โดย
เฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสกุลที่เป็นผู้นำ
ทางสังคม หรือกลุ่มสกุลผู้ประกอบการ
ธุรกิจชั้นนำในชุมชน เป็นกิจการใน
ครอบครัวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ
ขนาดเล็กหรือวิสาหกิจชุมชน
(SMCE –Small and medium
community enterprise) กลุ่มปฐุม**

ภูมิยังมีบทบาทเป็นภูมิปัญญาทางสังคมหรือทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นภูมิปัญญาทางสังคมที่สะสมความรู้ให้กับชุมชน กลุ่มปวงภูมิแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น

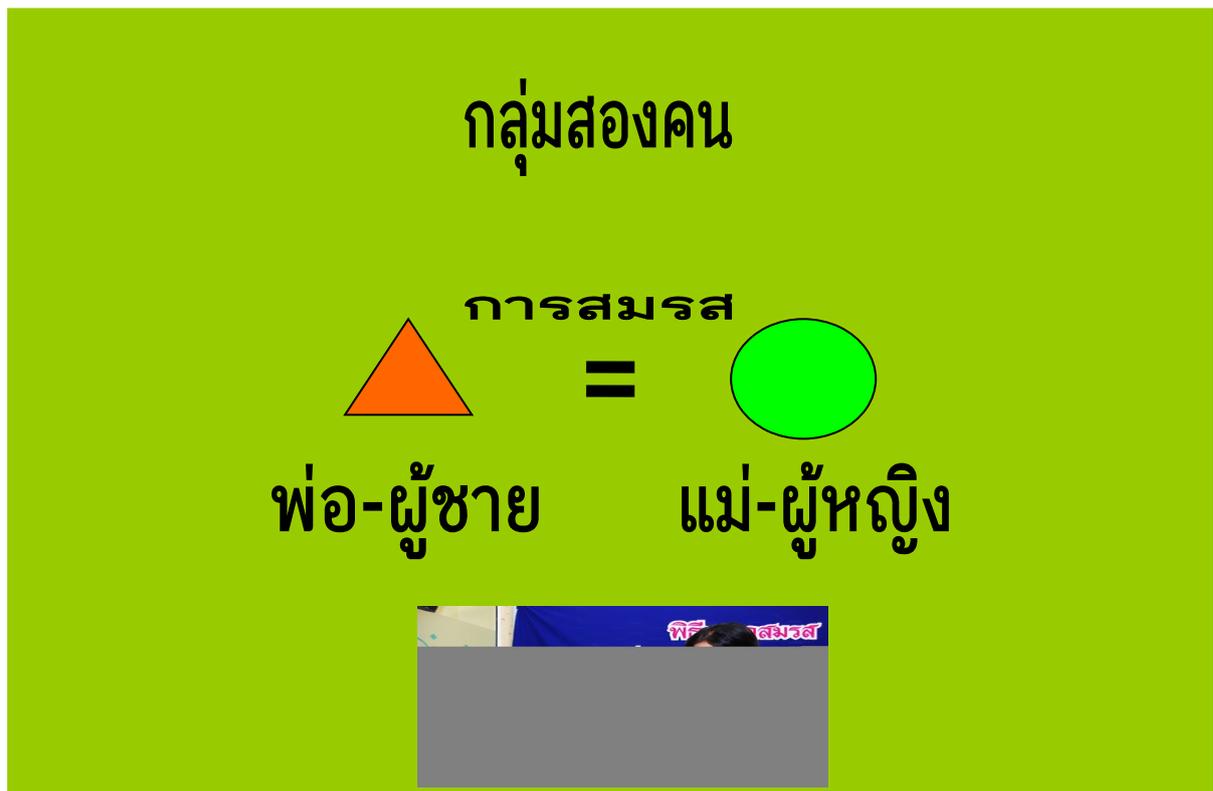
ก.กลุ่มสองคน (Dyad group) คือกลุ่มทวิภาคี เป็นกลุ่มเพื่อนร่วมใจ เพื่อนคู่หู คู่ชีวิต เป็นกลุ่มพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์เลือกจะดำรงชีวิตฝากชีวิตไว้กับบุคคลที่ใกล้ชิดคนหนึ่ง เช่น สามีกับภรรยา ในระบบนิเวศวิทยา กลุ่มสองคนทำให้เกิดการสืบเผ่าพันธุ์ขึ้น เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชายมาสมรสกันทำให้เกิดบุตรชายหญิงเข้าแทนที่ ในระบบนิเวศวิทยา เมื่อชาย

**หญิงผู้เป็นบุคคลรุ่นพ่อ แม่ เสียชีวิต
ลง การลงทุนทำกิจกรรมธุรกิจ
ขนาดเล็กเริ่มต้นด้วยการลงทุนกลุ่ม
เพื่อนที่เคยเรียนด้วยกัน เป็นเพื่อน
บ้านกันมาก่อน กลุ่มสองคนเริ่มต้น
ธุรกิจที่เป็นธุรกิจขนาดเล็กและมี**

ความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด
ความสัมพันธ์กลุ่มสองคนดังเช่นใน
แผนภูมิ

แผนภูมิ แสดงลักษณะกลุ่มสองคน หรือ กลุ่ม ทวิภาคี

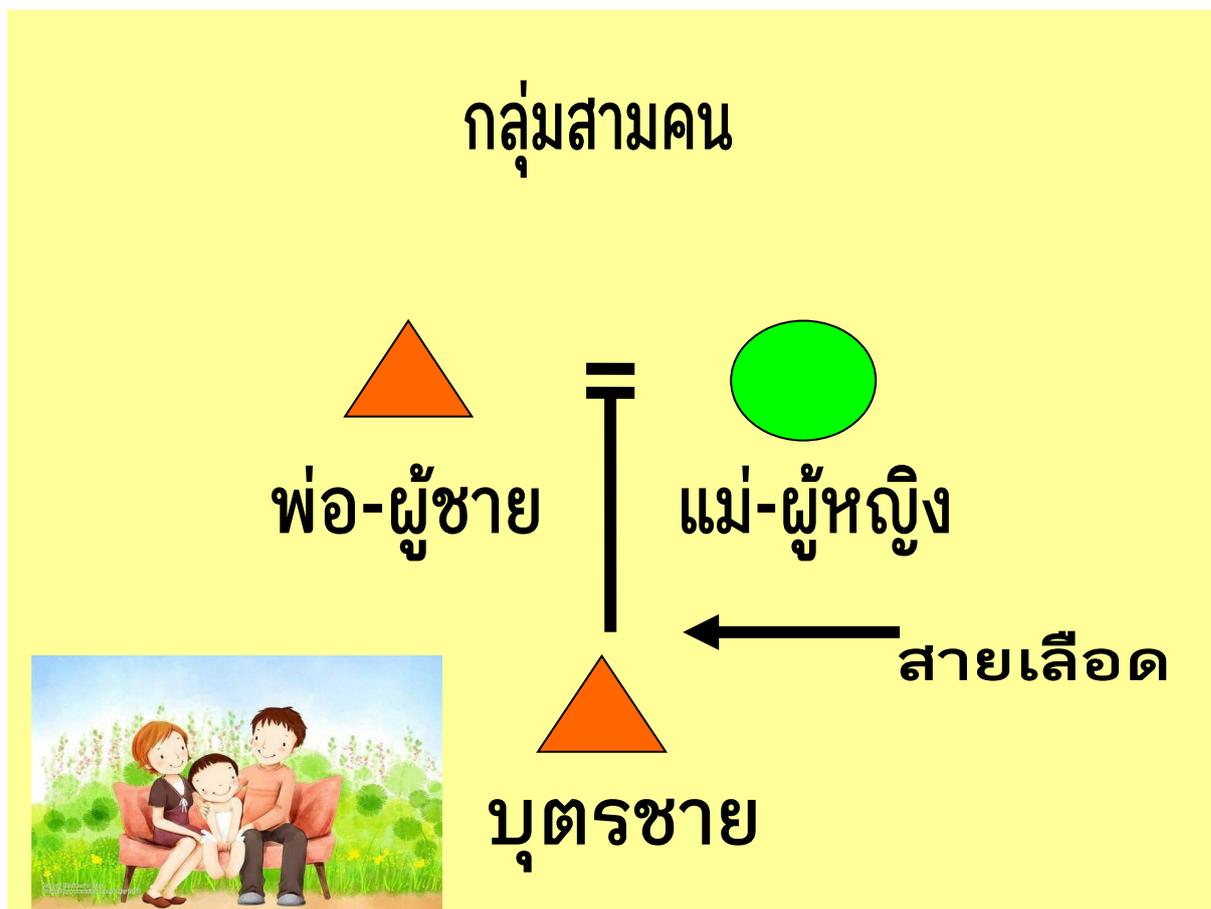

ข.กลุ่มสามคน (Triad group)
หรือกลุ่มไตรภาคี มีสมาชิกเพิ่มขึ้น
อีก 1 คน กล่าวคือเมื่อชายหญิง
สมรสกันทำให้เกิดบุตรขึ้น กลุ่ม
ไตรภาคีมีบทบาททำให้มีการคาน

**อำนาจ เป็นการถ่วงดุลอำนาจ
(Balance of power) ในกลุ่ม
การเมืองหรือกลุ่มการต่อรอง
แรงงานในกลุ่มครอบครัวการมีบุตร
ทำให้ชายหญิงผู้เป็นบิดามารดา
มีความผูกพัน มีความอดทนต่อ
ปัญหาต่าง ๆ ที่มากกระทบต่อกลุ่ม
ครอบครัว นักสังคมวิทยาพบว่าคนที่
เป็นโสดและคู่สมรสที่ไม่มีบุตรมี
อัตราการฆ่าตัวตายมากกว่าคู่สมรส
ที่มีบุตร บุตรจึงเป็นเสมือนกำลังใจ
ทำให้บิดามารดาไม่กำลัง ใจต่อสู้และ
อดทน อดกลั้นต่อปัญหาต่าง ๆ
มากกว่าเมื่อครั้งยังเป็นคู่รักและคู่
สมรสกลุ่มสามคนมีลักษณะดัง
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของชาย**

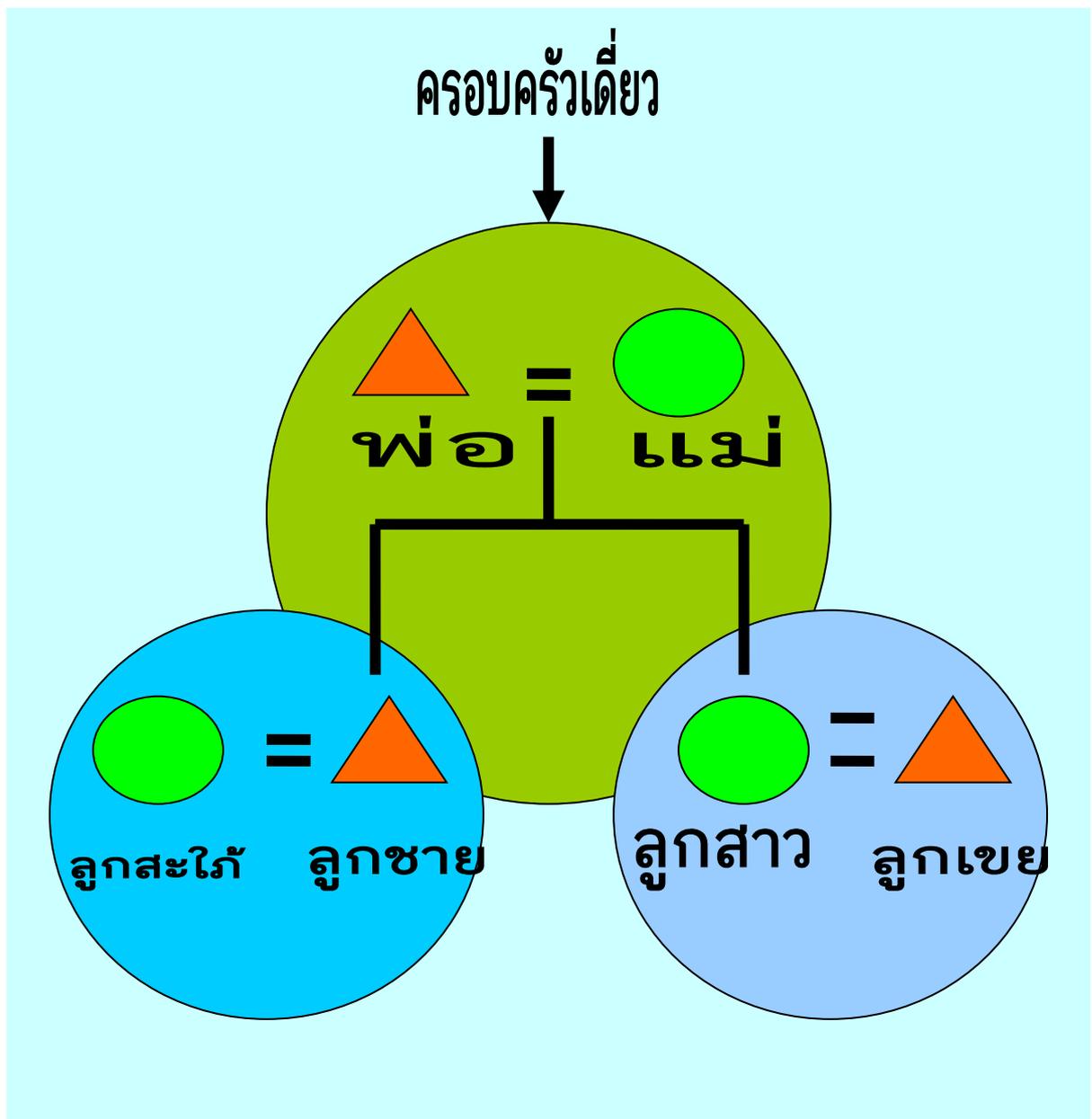
หญิงที่เป็นสามีภรรยา มีบุตรชาย
เป็นสายเลือด 1 คน กลุ่มสามคน
เป็นการขยายกลุ่มธุรกิจเมื่อมี
ครอบครัวเพิ่มมากขึ้นก็จะมีสมาชิก
เพิ่มมากขึ้น มีแรงงานมากขึ้น

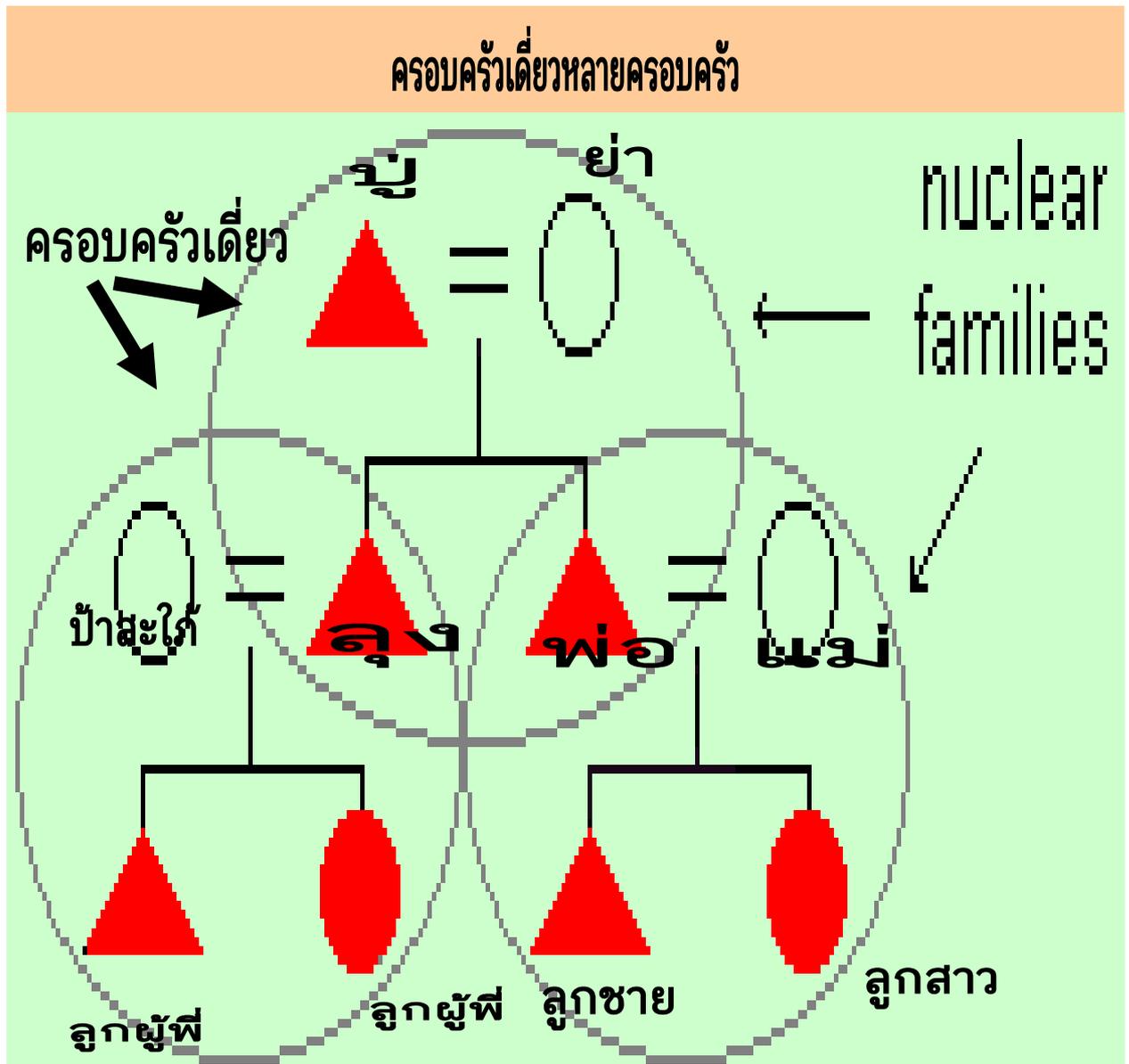
แผนภูมิ แสดงลักษณะกลุ่มสามคน
หรือกลุ่มไตรภาคี

ค.กลุ่มครอบครัว(Family group) หมายถึงกลุ่มประกอบด้วย พ่อ แม่ บุตรชาย บุตรหญิง ประกอบขึ้นเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) บุตรชาย บุตรสาว เป็นบุตรผู้สืบสายเลือด ในกรณีที่ บุตรชายสมรสมีบุตรสะใภ้ (Daughter – in- law)หรือมีลูกเขย เป็นญาติตามกฎหมายไม่ใช่เป็นสายเลือด ครอบครัวเดี่ยวเป็นสถาบัน สังคมพื้นฐานเพื่อสร้างค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดเผ่าพันธุ์ในรุ่นต่อไป กลุ่มครอบครัวมีลักษณะดังในแผนภูมิ

แผนภูมิ แสดงลักษณะกลุ่ม ครอบครัวเดี่ยว

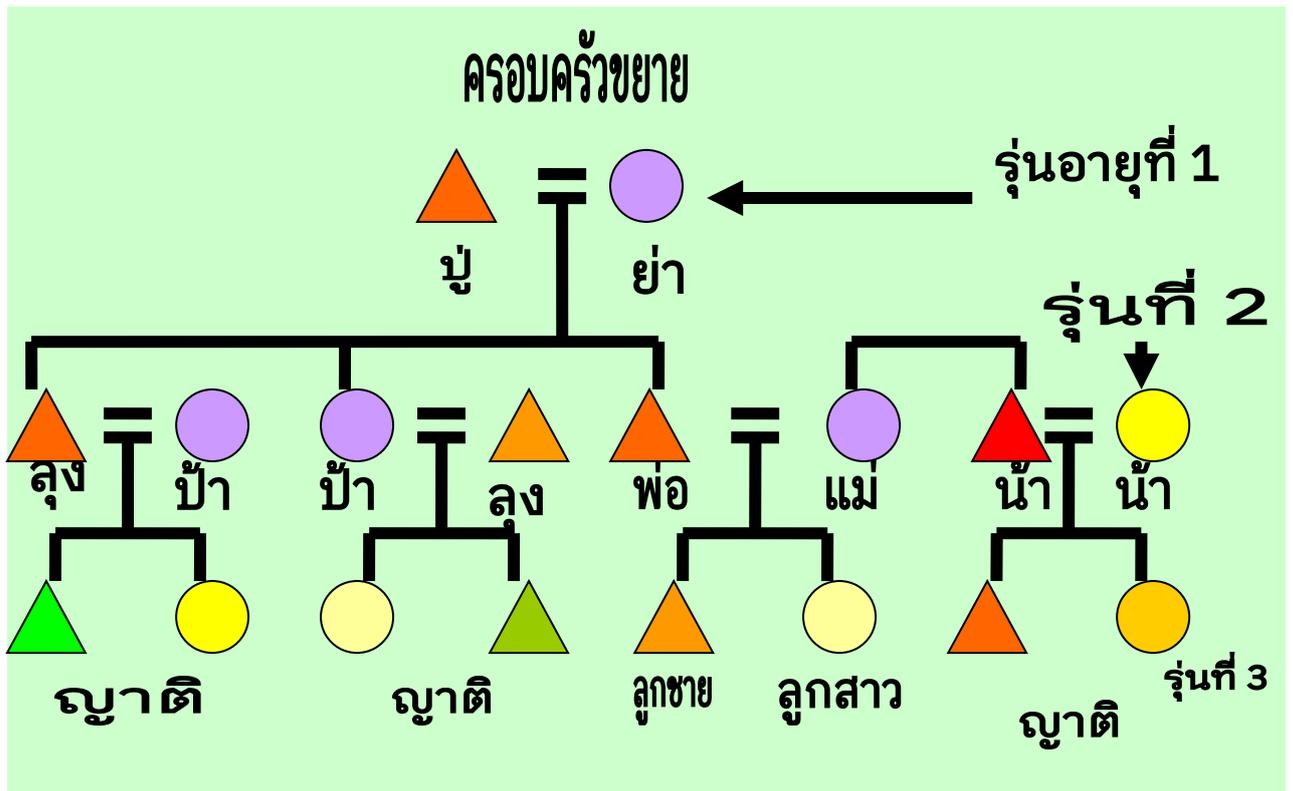

ง.กลุ่มขนาดเล็ก (Small group)

เป็นกลุ่มสังคมที่มีขนาดใหญ่มี
จำนวนสมาชิกมากขึ้น แม้ว่าจะมี
สมาชิกมาก สมาชิกในกลุ่มก็รู้จัก
คุ้นเคยกันดี เช่น ครอบครัวขยาย

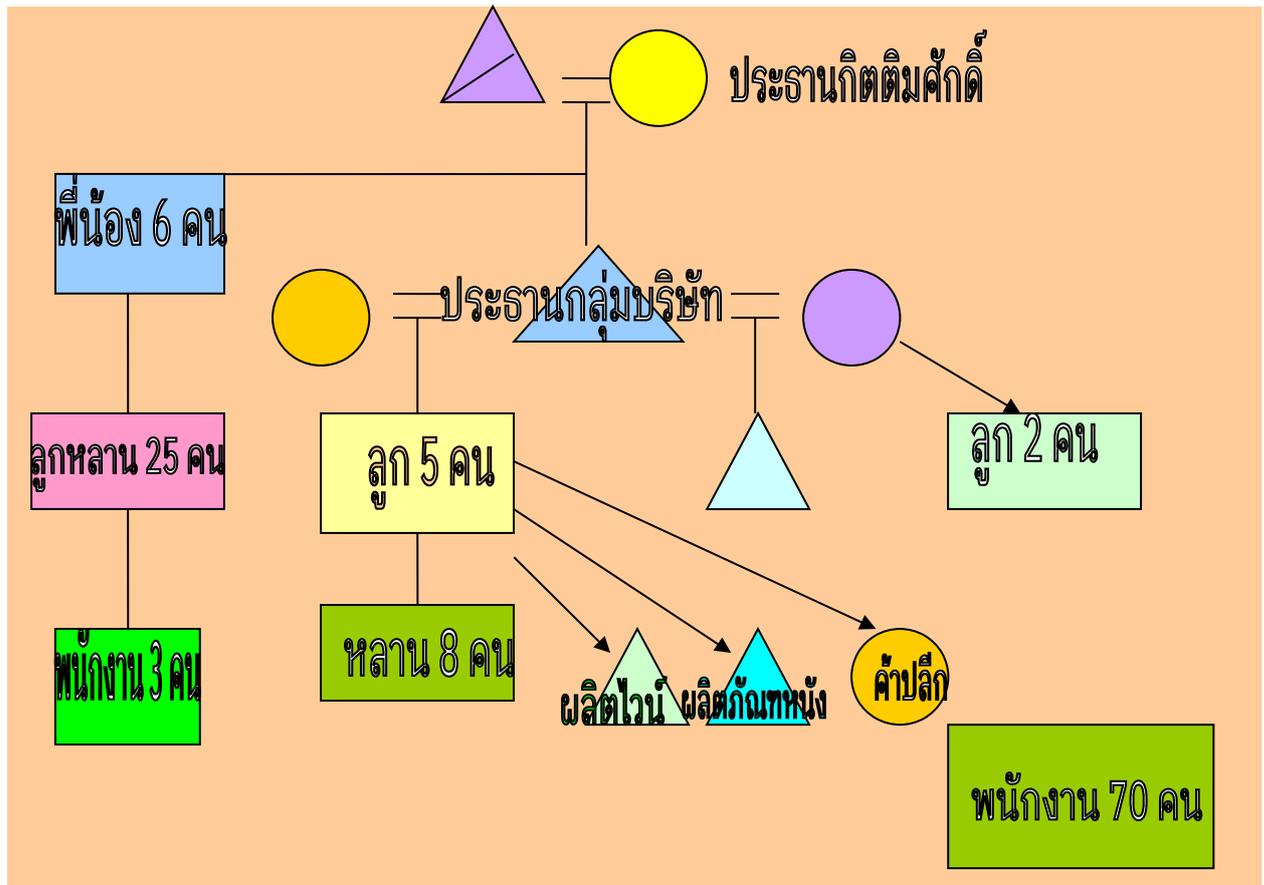
**(Extended family) เป็นกลุ่มสังคม
ขนาดใหญ่ประกอบด้วยสมาชิก
อย่างน้อย 3 รุ่นอายุ (Generation)
คือ คนรุ่นที่ 1 รุ่นปู่ ย่า ตายาย รุ่นที่ 2
รุ่นพ่อ แม่ รุ่นที่ 3 รุ่นลูก โดยนับ
เครือญาติจากรุ่นลูก ลูกชายเรียกว่า
เป็นศูนย์กลางเครือญาติ (Ego) ดัง
แผนภูมิ**

**แผนภูมิ แสดงลักษณะกลุ่มขนาด
เล็ก ครอบครัวขยาย**

**กลุ่มปฐมภูมิ เป็นกลุ่มที่มีสมาชิก
มีความสนิทสนมคุ้นเคย สามารถ
ทำงานแทนกันได้ มีความผูกพัน
ตามสายเลือด หรือเป็นสามี ภรรยา
มีลักษณะใกล้ชิด สามารถเสียสละ
ร่วมทุกข์สุขกันได้ สถานภาพและ
บทบาทเกิดจากลักษณะชีวภาพที่
ติดตัวมาแต่กำเนิด (Ascribed**

**status) ผู้ชายต้องดำรงสถานภาพ
เป็นพ่อ ผู้หญิงเป็นแม่ แม้ว่าต้อง
แยกทางหย่าร้างตามกฎหมาย ขาด
การเป็นสามีและภรรยาตาม
กฎหมาย ต่อต้องดำรงสถานภาพ
ความเป็น พ่อ แม่ ตลอดชีวิต
    **แผนภูมิแสดงโครงสร้างกลุ่ม
ครอบครัวในบริษัท****

กิจกรรมขนาดเล็ก (Small enterprise) เริ่มต้นจากครอบครัว เดี่ยวขยายเป็นครอบครัวขยายเมื่อมี สมาชิกเพิ่มมากขึ้น มีแรงงานมากขึ้น มักทักษะความสามารถแตกต่างกันก็จะแบ่งงานกันทำตามความถนัดมีการคัดสรรคนเข้าทำงานตามความถนัดมากขึ้น เป็นการ

ขยายกิจกรรมทางธุรกิจออกไปมาก
ขึ้น ดังแผนภูมิบริษัทผลิตเครื่อง
หนังเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว
มีประธานกลุ่มบริษัทเป็นผู้ชายมีคน
งานทั้งหมด 70 คน มีคุณแม่
ประธานบริษัทเป็นประธาน
กิตติมศักดิ์ มีครอบครัวแรกมีบุตร
5 คน หลาน 8 คน ลูกชายคนโตทำ
กิจกรรมผลิตไวน์และทำสวนองุ่น
เป็นกิจการใหม่ ลูกชายคนที่ 2
ทำงานกิจการครอบครัวต่อรวมทั้ง
ลูกสาวที่ทำงานด้านค้าปลีก (Retail)
ให้บริษัทครอบครัว พี่น้องประธาน
กลุ่มบริษัทมี 6 คน มีลูกหลาน 25
คน ได้รับเลือกให้ทำงานร่วมกับ
บริษัทเพียง 3 คน เป็นตัวอย่าง

**กิจการอุตสาหกรรมในครอบครัว
และการเลือกสรรบุคคลเข้าทำงาน
ในกิจกรรมบริษัทที่ไม่เลือกภูมิลาน
ทุกคนเข้าทำงาน แต่ให้ทำงานตาม
ความถนัดของแต่ละคน**

**2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary
group) หรือกลุ่มขนาดใหญ่ คือกลุ่ม
ที่มีสมาชิกจำนวนมาก มีความ
สัมพันธ์กันตามกฎหมาย สมาชิกมา
รวมกลุ่มกันตามเป้าหมายเฉพาะที่มี
การวางแผนไว้ กลุ่มขนาดใหญ่มี
ระเบียบการรวมกลุ่มที่แน่นอนเพื่อ
ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเมื่อมนุษย์
มารวมกันอยู่ในพื้นที่หนึ่งเป็น
จำนวนมาก กฎและระเบียบจะแบ่ง
บุคคลออกเป็นกลุ่มย่อย แบ่งหน้าที่**

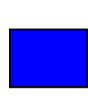
**กันทำตาม เพศ ตามความสามารถ
 พิเศษ กำหนดรายละเอียด
 พฤติกรรม รายละเอียดของงาน
 กำหนดความสัมพันธ์ สถานภาพ
 และบทบาทอย่างชัดเจน กฎ
 ระเบียบในกลุ่มขนาดใหญ่เกิดจาก
 เหตุผล ไม่ได้เกิดจากอารมณ์ หรือ
 ความพึงพอใจส่วนตัวเหมือนกลุ่ม
 ปฐมภูมิ ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของ
 ชายหญิงที่มาอยู่ร่วมกัน เป็นคู่รัก คู่
 สมรส คู่สามีภรรยา กลุ่มทุติยภูมิ
 ประกอบด้วยกลุ่มคนจำนวนมากทั้ง
 เพศชายและหญิง ไม่สามารถนับ
 จำนวนสมาชิกได้แน่นอนได้เหมือน
 กลุ่มปฐมภูมิ**

**นักสังคมวิทยาได้กำหนด
สัญลักษณ์ในการรวมกลุ่มต่างกับ
กลุ่มปฐมภูมิ ดังแสดงในแผนภูมิ
แสดงการรวมกลุ่มของบริษัทน้ำมัน
ผู้จัดการ อาจเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย
ก็ได้ ประกอบด้วยด้วยงานหลัก
(Line) หมายถึงบุคลากรผู้ทำงาน
ประจำในสำนักงานตามชั่วโมงการ
ทำงาน หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff)
เป็นหน่วยงานที่บุคลากรไม่ทำงาน
ประจำ บุคลากรแต่ละฝ่ายทำงาน
ตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย เช่น
ฝ่ายตลาด ฝ่ายบัญชี ฝ่ายกฎหมาย
ฝ่ายบริหาร บุคลากรแต่ละฝ่ายมี
จำนวนไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปริมาณ
งาน และหน้าที่ในกลุ่ม แสดงให้เห็น**

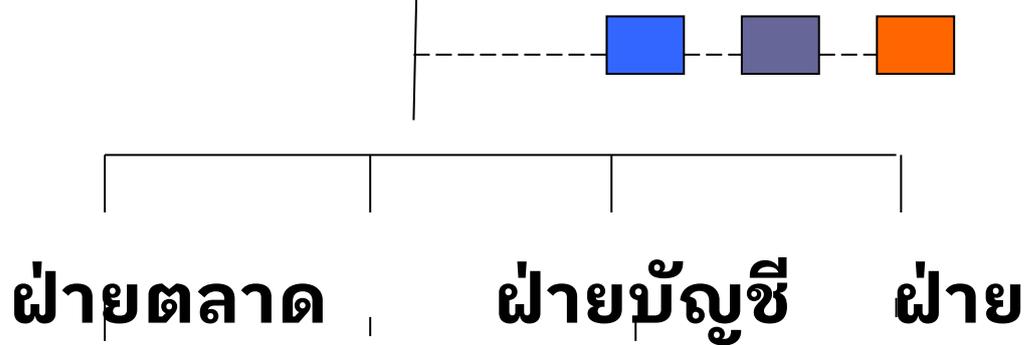
**ในระดับ (Level) ที่แตกต่างกัน เข้า
หมายของกลุ่มเกิดจากผลประโยชน์
และกำไรร่วมกัน เป็นเหตุผลและ
แรงจูงใจในการรวมกลุ่ม ความ
สัมพันธ์ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่
การงาน มีกฎหมายกำหนดเงิน
เดือน การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อน
ตำแหน่ง การเลิกจ้างไว้แน่นอน เมื่อ
บริษัทขาดทุน เลิกกิจการบุคคลากรก็
ไม่ต้องมาปฏิบัติงาน เป็นการจบ
วงจรกลุ่มในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อ
บุคคลกลุ่มอื่นมีแผนการ มีผล
ประโยชน์ร่วมกันใหม่เกิดขึ้นก็จะมา
รวมกลุ่มกันวางแผนการทำงานร่วม
กันใหม่อีกครั้ง ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปตามที่กลุ่มกำหนดขึ้น**

**กลุ่มทุติยภูมิเป็นการรวมกลุ่มทำ
ธุรกิจขนาดใหญ่ มีการใช้เทคโนโลยี
การสื่อสารที่ทันสมัยในโลกาภิวัตน์
ทำให้ไม่สามารถติดต่อสื่อสารด้วย
วิธีการแบบเป็นส่วนตัวหรือเผชิญ
หน้ากันได้อีกต่อไปเนื่องจากกลุ่ม
ขนาดใหญ่ขึ้น มีกิจกรรมแตกต่างกัน
กันมากขึ้น มีการแบ่งงานกันทำมาก
ขึ้น เงื่อนไขการติดต่อสื่อสารมีมาก
ขึ้นก็จำเป็นต้องเลือกทำกิจกรรมที่
เกี่ยวข้องกับการทำงานมากกว่า
กิจกรรมส่วนตัว**

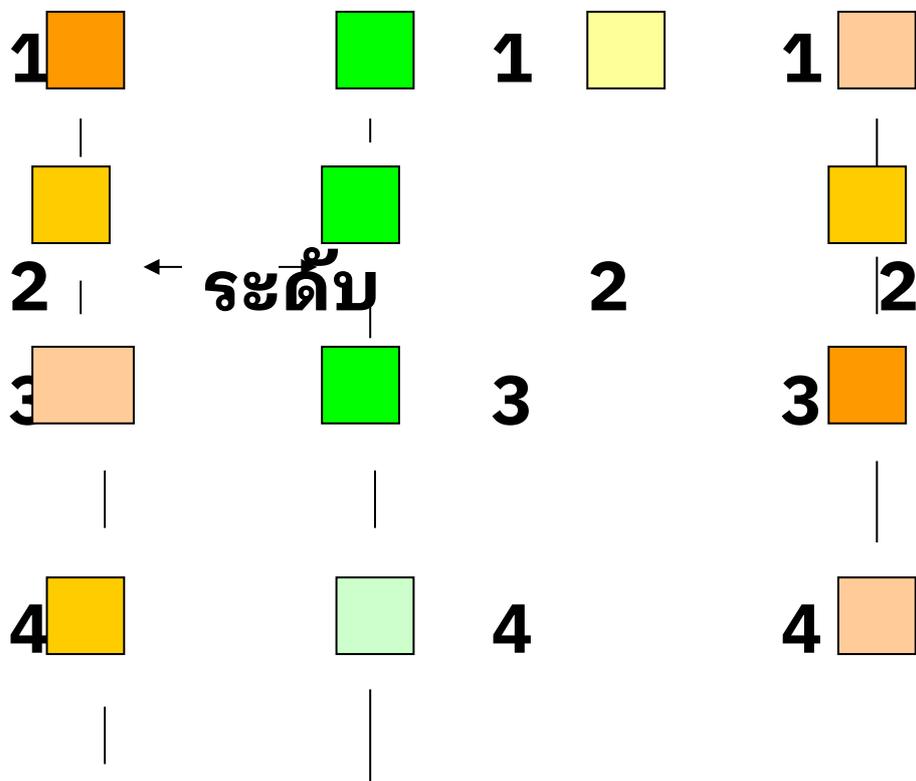
แผนภูมิแสดงลักษณะและการจัด องค์การในกลุ่มทุติยภูมิ

 ผู้จัดการ

หน่วยงานประจำ

กฎหมาย ฝ่ายบริหาร

5

5

กลุ่มและองค์การขนาดใหญ่ใน
โลก ในปี ค.ศ. 2008 ฟอรับส์
(Forbes) ได้จัดอันดับบริษัทที่
เป็นองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ในโลก
ดังนี้

1. Wal-Mart Stores

COURTESY: WAL-MART

บริษัทค้าปลีกวอล-มาร์ท มี CEO
Chief Executive Office ชื่อ เอช. ลี
สกอตต์ (H. Lee Scott Jr.) มี

บุคลากร 2,055,000 คน ที่อยู่
702 S.W. Eighth St. Bentonville,
Arkansas 72716 Country: U.S.
Website:

www.walmartstores.com

2. Exxon Mobil

COURTESY: EXXON MOBIL

บริษัทกลั่นน้ำมันมี CEO ชื่อเรกซ์
ดับบลิว. ทิลเลอร์สัน (Rex W.
Tillerson) มีบุคลากร 107,100 คน
ที่   **อ**   **ู่**
5959 Las Colinas Blvd.
Irving, Texas 75039

Country: U.S.

Website: www.exxonmobil.com

3. Royal Dutch Shell

COURTESY: SHELL

บริษัทเชลล์มี CEO ชื่อ Jeroen van
 der Veer
 มี 10 บุคลากร 4,000 คน ที่อยู่ Carel
 van Bylandtlaan 30
 The Hague 2596 Country:
 Netherlands Website:
www.shell.com

4. BP

บริษัทกลั่นน้ำมันมี CEO ชื่อแอนโทนี บี. เฮย์วาร์ด (Anthony B. Hayward) มีบุคลากร 97,600 คน
ที่   **อ**   **ู่**

1 St. James Sq.
London SW1Y 4PD
Country: Britain

Website: www.bp.com

5. Toyota Motor

COURTESY: TOYOTA MOTOR CO.

**บริษัทโตโยต้า มี CEO ชื่อ Fujio
Cho**

**มีบุคลากร 316,121 คน ที่อยู่
1Toyota-cho Toyota 471-8571**

Country: Japan

Website: www.toyota.co.jp

6. Chevron

FROM: CHEVRON CORPORATION

**บริษัทกลั่นน้ำมัน มี CEO ชื่อเดวิด
 เจ. โอ'ไรลีย์ (David J. O'Reilly)
 มีบุคลากร 65,035 คน ที่อยู่
 6001 Bollinger Canyon Rd.
 San Ramon, California 94583
 Country:U.S.Website:
www.chevron.com**

7. ING Group

กลุ่มธนาคารพาณิชย์ มี CEO ชื่อมิ
 เชล ทิลมานท์ (Michel Tilmant)
 มีบุคลากร 120,282 คน ที่อยู่
 Amstelveenseweg 500

Amsterdam 1081Country:

Netherlands

Website: www.ing.com

8. Total

**บริษัทกลั่นน้ำมัน มี CEO ชื่อ
Christophe de Margerie
มีบุคลากร 96,442 คน ที่อยู่
2 Pl. de la Coupole
Courbevoie 92400
Country:France
Website: www.total.com**

9. General Motors

COURTESY: GENERAL MOTORS CORPORATION

**บริษัทรถยนต์ มี CEO ชื่อ G.
Richard Wagoner Jr.
มีบุคลากร 266,000 คน ที่อยู่
300 Renaissance Center Detroit,
Michigan 48265
Country: U.S. Website :
www.gm.com**

10. ConocoPhillips

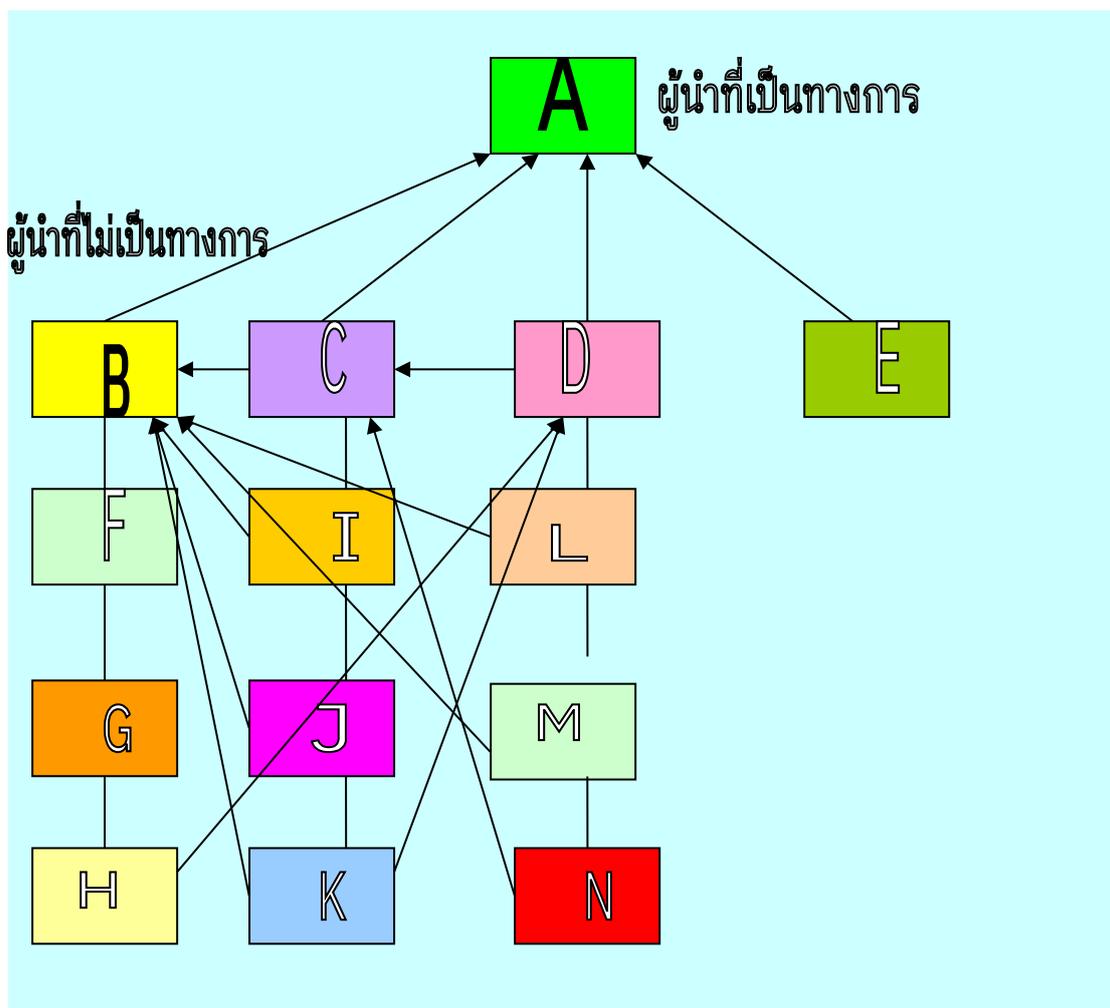

COURTESY: CONOCOPHILLIPS

**บริษัทกลั่นน้ำมัน มี CEO ชื่อเจมส์
 เจ . มัลวา (James J. Mulva)
 มีบุคลากร 32,600 คน ที่อยู่
 600 N. Dairy Ashford Rd.
 Houston, Texas 77079
 Country:U.S.Website:
www.conocophillips.com**

**บทบาทความสำคัญของกลุ่ม
 ความสัมพันธ์ในกลุ่มขนาดเล็ก
 สามารถศึกษาได้จากสังคมมิติ**

(Sociometric) ศึกษาความสัมพันธ์
ที่แท้จริงระหว่างบุคคลภายใน
องค์การที่เป็นทางการและไม่เป็น
ทางการ เช่น ในหน่วยงานแห่งหนึ่ง
ดังแผนภูมิ

A เป็นหัวหน้างานผู้ชาย

**B เป็นพนักงานอาวุโสหญิงแต่ไม่มี
วุฒิการศึกษาที่จะเลื่อนตำแหน่ง
เป็นหัวหน้างานได้**

**C พนักงานชายอาวุโสรองลงมา
วุฒิการศึกษาสมควรได้เลื่อน
ตำแหน่งเป็นหัวหน้างาน**

**D พนักงานชายมีความสามารถ
ทำงานได้หลายอย่าง**

E พนักงานหญิงคนใหม่

F-N เป็นพนักงาน

**หัวหน้างานอาจอยู่อย่างโดด
เดี่ยว ผู้นำ อย่างไม่ เป็น
ทางการ(Informal Leader) อาจไม่มี
คุณวุฒิทางการศึกษาแต่เป็น
ศูนย์กลางของกลุ่มให้คำปรึกษา**

**ด้านการงาน เรื่องส่วนตัวเนื่องจาก
มีประสบการณ์ทำงานมากกว่าแต่ไม่
สามารถดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำที่
เป็นทางการ (Formal Leader) ได้
เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามที่ระบุ
ไว้ในองค์การ**

องค์การ

**องค์การ (Organization) คือ
ระบบการทำงานหรือความสัมพันธ์
ของกลุ่มสังคม ที่มีเป้าหมาย
แน่นอน เช่นเป้าหมายทางชีวสังคม
หรือเป้าหมายการทำงานที่กำหนด
เป็นกฎหมาย หรือเป็นทางการหรือ
ไม่เป็นทางการ องค์การเป็นระบบ
การทำงานที่มีจุดมุ่งหมาย
กำหนดการแบ่งงานให้สมาชิก**

เหมือนกับการทำงานของอวัยวะ (Organ) ที่ทำหน้าที่ต่างกันในตัวมนุษย์ เมื่อมนุษย์มารวมกลุ่มกันก็จะแบ่งงานกันทำเหมือนกับการแบ่งงานของอวัยวะต่าง ๆ สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม ในฐานะเป็นมนุษย์ในสังคมคนหนึ่ง องค์การแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ คือ

1. องค์การอรูปนัย (Informal organization) เป็นการจัดระบบการทำงานในกลุ่มขนาดเล็กหรือกลุ่มปฐุมภูมิ ลักษณะชีวภาพกำหนดสถานภาพและบทบาท ตำแหน่งบิดาเป็นผู้ชาย ตำแหน่งมารดาเป็นผู้หญิง ตำแหน่งปู่เป็นผู้ชายที่มีอายุมากกว่าพ่อ น้ำาเป็นผู้ชายที่อายุน้อย

กว่าแม่ เป็นต้น องค์การอรูปนัย
กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ
ตำแหน่งหน้าที่ไว้เป็นพิเศษ เช่น ใน
กลุ่มเพื่อน (Peer) กำหนด
บุคลิกภาพทางกายภาพ เช่น ผิวดำ
รูปร่างอ้วน เป็นต้น เนื่องจากเป็นก
ลุ่มเล็กจึงสามารถกำหนดราย
ละเอียดสมาชิกในกลุ่มได้มากที่สุด
ในขณะที่กลุ่มใหญ่ทำได้ยาก

2. องค์การอรูปนัย (Formal
organization) เป็นระบบการทำงาน
ของกลุ่มสังคมขนาดใหญ่หรือกลุ่ม
ทุติยภูมิ กฎหมายกำหนดสถานภาพ
และบทบาทของบุคลากรให้เป็นไป
ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังเช่นใน
บริษัทน้ำมันดังกล่าว

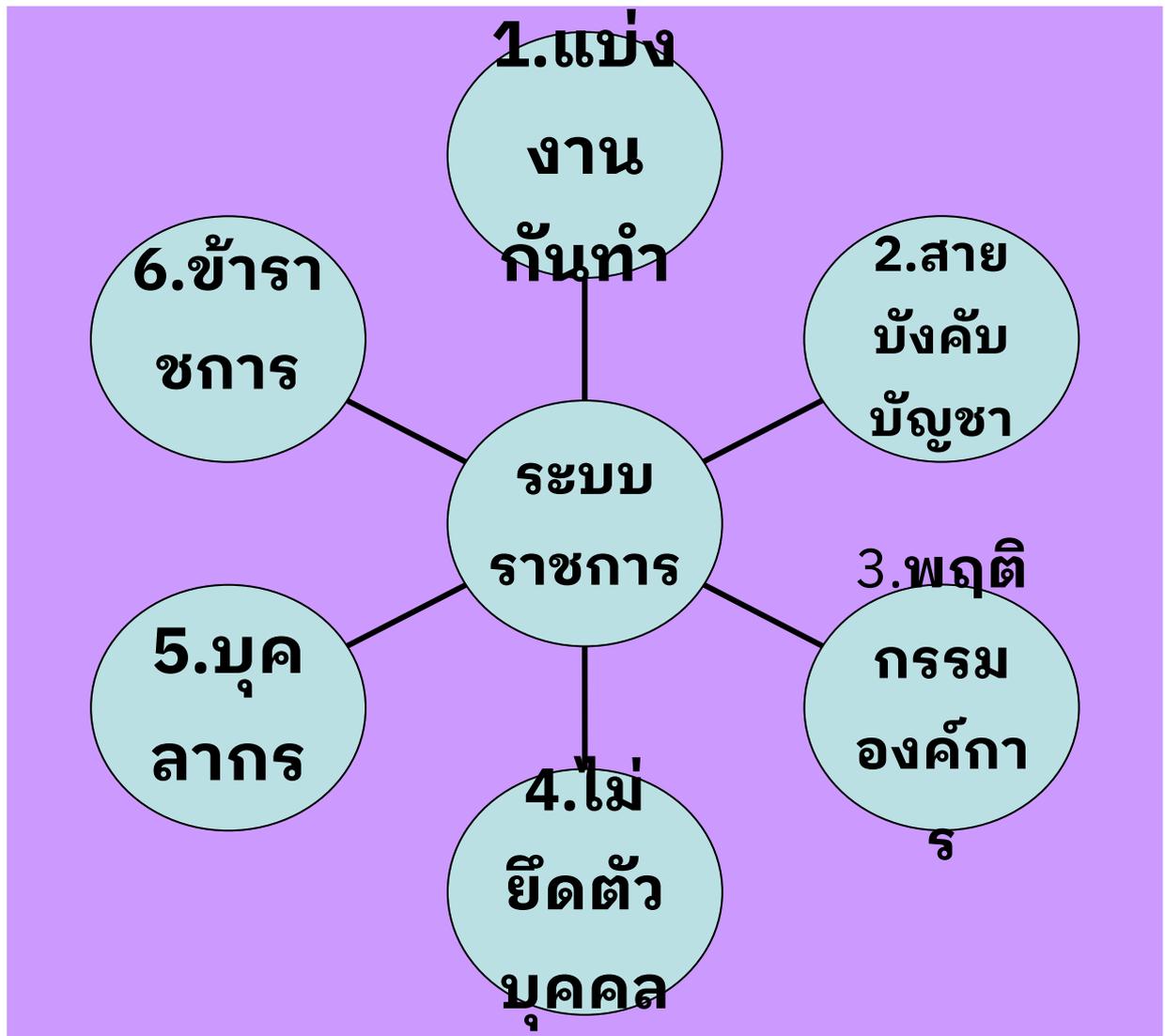
**แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นัก
สังคมวิทยาชาวเยอรมันได้ศึกษา
ระบบราชการ (Bureaucracy)
เป็นต้นแบบ**

**Maximilian Carl Emil Weber (21
April 1864 – 14 June 1920)**

**การจัดองค์การรูปนัย โดยศึกษา
จากข้อมูลเอกสารเรียกว่ารูปแบบ**

**อุดมคติ (Ideal type) ปัจจุบันพบว่า
สังคมสมัยใหม่มีการจัดองค์การ
แบบระบบราชการตามแนวความ
คิดของ แมกซ์ เวเบอร์มากที่สุด
นอกจากนี้ยังมีการกล่าวอ้างอิงใน
การศึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับ
ต้นแบบองค์การทางสังคมอย่าง
แพร่หลายด้วย องค์ประกอบที่
สำคัญของระบบราชการมีดังนี้**

1. แบ่งงานกันทำ (Division of labour) เป็นหลักการแรกทำให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ เมื่อมารวมกลุ่มกัน บุคลากรมีความพร้อมสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่องค์กรมอบหมาย

2. มีสายบังคับบัญชา (Hierarchy)
กำหนดความสัมพันธ์ของบุคลากร
ในองค์การตามหน้าที่ ตำแหน่ง
สถานภาพและบทบาทที่ได้รับมอบ
หมาย เมื่อเข้ามาอยู่ในองค์การจะมี
การติดต่อสื่อสารเฉพาะสมาชิกที่
มีหน้าที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น ผู้ที่ไม่มี
หน้าที่เกี่ยวข้องกันไม่สามารถมีการ
ติดต่อสื่อสารกันตามกฎระเบียบ
ขององค์การ

3. กำหนดพฤติกรรมในองค์การ
(Behavior in organization) เช่น
พฤติกรรมการทำงาน เครื่อง
มือเครื่องใช้ในสำนักงาน พฤติกรรม
การแต่งเครื่องแบบ พฤติกรรม
การติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมการใช้

**ภาษา เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปตาม
กฎระเบียบขององค์การ โดยไม่
คำนึงถึงเพศ อายุ ซึ่งเป็นลักษณะ
ส่วนบุคคล เมื่อเข้ามาอยู่ในองค์การ
ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ที่มีพฤติกรรมตาม
ตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายหรือ
รายละเอียดของงาน (Job
description)**

**4. ความสัมพันธ์ไม่ยึดตัวบุคคล
(Impersonal) เมื่อเข้ามาอยู่ใน
องค์การจะต้องละทิ้งความเป็นส่วน
ตัว เช่น การเป็นเพศชายหญิง การ
เป็นญาติพี่น้อง เพื่อน เพื่อทำให้เกิด
ระบบคุณธรรม (Merit system) โดย
ไม่เกิดระบบอุปถัมภ์ (Spoiled
system) เวเบอร์มีความเห็นว่า**

**คุณธรรมในองค์การควรอยู่เหนือ
ความเป็นส่วนตัว แม้ว่าจะต้องขัด
กับกฎธรรมชาติ หรือสัญชาตญาณ
ขั้นพื้นฐานก็ตาม มนุษย์จะต้องมี
หลักคุณธรรมเป็นเหตุผลที่แตกต่าง
ต่างกับสัตว์ทั่วไป เพื่อให้องค์การ
เป็นเครื่องมือในการทำงานเพื่อ
พัฒนาสังคมร่วมกัน**

**5. กำหนดคุณสมบัติของ
บุคลากร (Personnel) บุคลากรต้อง
ได้รับการฝึกอบรมในระบบโรงเรียน
ในสายวิชาชีพ (Professional) หรือมี
ความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน
(Specialist) ระบบโรงเรียนจะเป็น
สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ฝึก
อบรมการเรียนรู้ ฝึกความพร้อมให้**

กับบุคลากรระดับต่าง ๆ ให้มีความรู้
 ความสามารถทำงานในระบบ
 บุคลากรต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ มี
 ร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ ไม่เป็นผู้
 พิการหรือไร้ความสามารถ เป็น
 ผู้ใหญ่ผู้อยู่ในวัยแรงงาน ไม่ใช่เด็ก
 หรือคนแก่ บุคลากรคือบุคคลผู้มี
 ความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
 สามารถปฏิบัติหน้าที่ในองค์การให้
 บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6. เป็นข้าราชการ (Official)
 หมายถึงบุคลากรผู้ทำงานประจำ
 (Career) เป็นผู้ทำงานเต็มเวลา (Full
 time) ไม่ใช่เป็นผู้ทำงานบางเวลา
 (Part time) หรือทำงานล่วงเวลา
 (Over time) จุดมุ่งหมายก็เพื่อ

สามารถคำนวณหาเงินเดือน (Salary) ที่เหมาะสม ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกับค่าจ้าง (Wage) คือค่าตอบแทนที่กำหนดช่วงเวลาสั้นๆ เนื่องจากทำงานบางเวลา หรือทำงานล่วงเวลาแตกต่างกับเงินเดือน ซึ่งมีช่วงกำหนดเวลายาวนาน บุคลากรมีขวัญกำลังใจมากกว่าการได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง

